

Узагальнення фактичного розміру помилок по оборотних активах

Види оборотних активів	ГПРП		Фактична помилка.
	мінімум	максимум	
Грошові кошти	339,1	669,8	141
Дебіторська заборгованість	606,7	1217,6	1598
Запаси товарно-матеріальних цінностей	1160,7	2325,6	1836
Разом	2106,5	4213	3575

При зіставленні фактичного розміру помилок із гранично допустимим його розміром необхідно установити, якому рівню суттєвості він відповідає, і прийняти рішення щодо суттєвості помилок, а саме:

1) поставити під сумнів правильність і об'єктивність даних по статтях з перевищенням максимальної межі (по дебіторській заборгованості);

2) розширити інформаційну базу тестування за об'єктами, де виявлені помилки, що знаходяться за межами суттєвості (запаси товарно-матеріальних цінностей) для того, щоб аргументувати тенденцію до можливого перевищення максимальної межі суттєвості та обґрунтування можливого негативного висновку.

У дослідженні знайшли подальший розвиток концепції суттєвості та аудиторського ризику. Розроблено методичний підхід у встановленні гранично припустимого розміру помилок (ГПРП) щодо оборотних активів, який полягає в обчисленні абсолютних значень суттєвості помилок по мінімальній і максимальній межах, розподілі загальної величини ГПРП за їх елементами та в порівнянні фактичного розміру помилок із гранично припустимими, що дозволяє виявити проблемні місця, які потребують великого відбору об'єктів для їх тестування. Концентрації уваги потребують ті відхилення, що за своїм значенням перевищують максимальну межу суттєвості, а також ті, які потрапили в інтервал. Використання даного підходу дасть змогу аргументовано вирішувати питання обґрунтування професійних суджень аудиторів по об'єктах, що перевіряються, можливого розширення меж вибіркового дослідження, формування незалежної думки в аудиторському висновку.

Список використаних джерел:

1. Адамс Р. Основы аудита. – М.: Аудит "ЮНИТИ", 1995. – 398 с.
2. Алборов Р.А. Аудит в организациях промышленности, торговли и АПК. – М.: Изд. "Дело и Сервис", 1998. – 464с.
3. Арнс А, Лоббек Дж. Аудит / Пер. с англ. Я В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 560с.
4. Аудит: теорія і практика: Навч. пос.-Львів: Львівська політехніка, 2004. – 456с.
5. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2004 року/ пер. з англ.. О.В. Селезньов, О.Л.Ольховікова, О.В. Гук, Т.Ц. Шарашидзе, Л.Й. Юрківська, С.О. Куликов. – К.: ТОВ "ІАМЦ АУ "Статус", 2004. – 1028с.

Annotation. Conception of importance and public accountant risk is explored. An author developed methodical approach in establishment, maximum of possible size of errors (GPRP) in relation to turnaround assets.

Key words: turnaround assets, public accountant risk, importance, maximum possible size of errors.

УДК 658.1

О.Я. Базілінська, к.е.н., доцент Національного університету "Києво-Могилянська академія".

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Проводиться аналіз стану та рівня розвитку малого бізнесу. Визначається місце фінансового аналізу в управлінні фінансами малих підприємств. Розглядаються особливості та специфіка джерел фінансування підприємств малого бізнесу. Докладно розглядаються найбільш важливі фінансові показники.

Ключові слова: фінанси малих підприємств, фінансові ресурси, управління фінансами малих підприємств, фінансовий аналіз малих підприємств, джерела фінансування фінансові показники.

Одним із ключових елементів ринкових перетворень виступає малий бізнес. Розвиток малого бізнесу сприяє економічному зростанню, насиченню ринку товарами необхідної якості, створенню нових робочих місць та розвитку конкурентного середовища.

В Україні, за оцінками Держкомстат, малий бізнес формує до 16% валового внутрішнього продукту економіки (з урахуванням тіньової економіки) [5, с. 40]. У Європі цей показник вищий у рази: у Данії, наприклад суб'єкти малого бізнесу щороку створюють 80% національного продукту в Італії – 60%, а середній внесок таких підприємств у валовий внутрішній продукт по всій Західній Європі – 63-67%.

Розвиток малого бізнесу в конкурентному середовищі потребує досконалої системи управління, де однією з ключових ланок є управління фінансами. Перед малими підприємствами постають складні завдання управління фінансами, які б забезпечили розширення та розвиток їх діяльності і підтримували б фінансову стійкість та платоспроможність. Водночас талановите керівництво є дуже обмеженим ресурсом для малого бізнесу. Аналіз банкрутства малих підприємств США показав, що більшість невдач малого бізнесу пов'язані з нестачею менеджерського досвіду та професійною некомпетентністю власників. Некомпетентність обумовлює 47% банкрутств, нестача управлінського досвіду – 14%, нестача досвіду за спеціальністю – 10,5% [3, с. 31-32].

Значний внесок у розробку теоретико-методологічних основ визначення сутності вітчизняного малого бізнесу внесли вчені-економісти: Г.А. Беліменко, З.С. Варналій, Л.А. Воробйова, Т.А. Говорушко, А.С. Даниленко, Л.І. Донець М.А. Козоріз, Н.Є. Кубай, Н.А. Максимова, О.І. Тимченко та інші. Разом з тим, залишається невирішеним ряд важливих питань щодо управління фінансами вітчизняних малих підприємств, зокрема розуміння особливостей проведення аналізу їх фінансового стану.

Число фінансових індикаторів і параметрів, що визначають фінансовий стан малих підприємств дуже велике. Практично будь-яка фінансово-економічна подія в тій чи іншій мірі оцінюється фінансовим параметром, який не потребує складних розрахунків але вимагає розуміння, як правильно оцінити отримані результати та поєднати з іншими різноманітними індикаторами фінансового стану.

Зміст аналізу фінансового стану малих підприємств значно відрізняється від фінансового аналізу корпорацій. Перш за все, брати до уваги дві основні властивості малого бізнесу: недостатність ресурсів та складність і суперечливість мети та завдань діяльності малих підприємств [2, с.52-54].

Важливо враховувати те, що власник малого бізнесу може свідомо обмежувати зростання підприємства при досягненні задовільних показників діяльності і ставити головною метою підтримання їх стабільності.

Типовий власник-менеджер малого бізнесу, звичайно, конче зацікавлений у збільшенні вартості підприємства. Більш того, це найцінніший актив, яким він володіє. Однак власник-менеджер керується складнішими мотивами у своїх діях. Одним з цих мотивів може бути бажання продовжувати залишатися керівником підприємства, навіть якщо це не дозволить підприємству розвиватися так швидко і ефективно, як це могло б бути за іншої ситуації, о оцінка перебування керівника при владі, але її важко визначити кількісно.

У результаті цього можна побачити, як власники-підприємці діють врозріз з максимізацією вартості підприємства, але їх дії зрозумілі, якщо використовувати інші критерії.

Отже, метою малого бізнесу може бути не тільки максимізація вартості підприємства, але і бажання продовжувати залишатися керівником підприємства, а таке бажання дуже важко оцінити кількісно [2, с 339].

Очевидно, що з точки зору управління фінансами основним критерієм віднесення підприємства до класу малих є не стільки чисельність зайнятих та обсяги обороту, скільки розмір капіталу.

Зважаючи на високу вартість кредитів та внаслідок ризикового фінансового стану підприємств доступ малого бізнесу на фінансові та грошові ринки дуже складний. Звідси початкове фінансування капіталу малих підприємств можливо за рахунок невеликих кредитів банків, власних коштів та "неформального" ринку капіталу (гроші друзів, родичів тощо). За даними досліджень американських фінансистів, 67% всіх власників малих підприємств розпочинають свій бізнес без залучення позичкового капіталу. При цьому, від підприємця очікується вкладення, принаймні, 50% від необхідною капіталу. Якщо підприємець не згоден інвестувати в бізнес, то навряд чи потенційні інвестори будуть брати на себе такий значний ризик. В результаті малий бізнес на перших стадіях містить в собі парадокс: поєднання найбільшого ризику з найменшою дохідністю. Більш того, невеликий стартовий капітал малого бізнесу зумовлює подальшу обмеженість внутрішнього фінансування та складність залучення зовнішніх джерел.

Домінуючими власними джерелами фінансування малого бізнесу є кошти власників та нерозподілений прибуток. При цьому нерозподілений прибуток формується здебільшого за рахунок операційної діяльності. Основними ж позичковими джерелами є короткострокові зобов'язання, де особливу важливість мають кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги та зобов'язання за розрахунками з оплати праці.

Нестача капіталу є найбільшою проблемою, з якою стикаються власники малого бізнесу. Недостатньо профінансований бізнес унеможливує його власника придбати та використати обладнання наймати та винагороджувати здібних працівників, виробляти та продавати продукт і робити все, що необхідно для успішного ведення бізнесу.

За умови зростання величини підприємства збільшується ймовірність залучення зовнішнього

фінансування і, як наслідок, змінюється співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування. При цьому подолання залежності темпів зростання підприємства від темпів зростання власного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку свідчить про можливість переходу з малого до середнього бізнесу.

Ресурсна обмеженість та нестабільність зумовлюють специфічну структуру активів малого підприємства, де частка нерухомості є мінімальна, а для оборотних активів характерна економічність використання.

Структура оборотних активів відрізняється меншою, порівняно з великими підприємствами, питомою вагою запасів і водночас вищою питомою вагою готівки. Також слід враховувати, що на фоні відносно вищої кредиторської заборгованості менше коштів вкладається в дебіторську заборгованість. Як наслідок, показники оборотності запасів та дебіторської заборгованості малих підприємств у 2-2,5 рази вищі ніж у великих, а тривалість періодів виробничого та фінансового циклів коротша. Крім того, нижчими є коефіцієнти поточної та швидкої ліквідності, а коефіцієнт абсолютної ліквідності має відносно вищий рівень.

При розрахунку робочого капіталу слід звернути увагу на важливість короткострокових кредитів, які є постійним джерелом для малих підприємств. Звідси випливає логічний висновок: для визначення робочого капіталу з поточних активів не слід відраховувати короткострокові кредити [1, с. 494].

Щодо необоротних активів, то в Україні, як правило, малі підприємства мають незначну їх частку і управління зводиться до підтримання належного рівня фондівіддачі.

Ще однією особливістю фінансового аналізу малих підприємств є те, що незначна частка необоротних активів малого підприємства обумовлює низькі постійні витрати, а значить і низький рівень операційного левериджу [4, с. 238].

Отже, удосконалення методології фінансового аналізу підприємств малого бізнесу дасть можливість власникам проводити аналіз поточного фінансового стану, планувати діяльність, запобігати виникненню фінансової кризи та визначити можливості подальшого розвитку, що підвищить ефективність управління в цілому та сприятиме вирішенню проблеми недостатності та недоступності джерел фінансування.

Список використаних джерел:

1. Брейли Ричард, Майерс Стюарт *Принципы корпоративных финансов/Пер. с англ. Н. Барышниковой.* – М.: ЗАО "Олимп-Бизнес", 2007. – 1008 с.
2. Брігхем Євхен *Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ.* – Київ: Молодь, 1997. – 1000 с.
3. Говорушко Т.А., Тимченко О.І. *Малий бізнес. Навчальний посібник.* – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 200 с.
4. Уолли, Кяран *Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства: Пер. з англ.* - К.: Всеуито; Наукова думка, 2001, – 367 с.
5. Яблоновская Т., Задерей Н. *Дело за малым и средним//Эксперт. Украинский деловой журнал.* – 2006. – №48 (97). – С. 40-43.

Annotation. *The analysis of the state and level of development of small enterprises is taken The place of financial analysis in the financial management of small enterprises is defined. The peculiarities and specific of the sources of funds of small enterprise are examined. The detailed analysis of most important financial ratios is provided.*

Key words: *financial system, taxes, the finances of enterprises, financial resources, control of the finances of small enterprises, the financial analysis of small enterprises, sources of funds, financial ratios.*

УДК 336.01

О.С. Бондаренко, к.е.н., доцент Київського національного університету технологій і дизайну.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Проаналізовано нормативно-правове забезпечення процесів управління активами підприємств, запропоновано напрями його удосконалення.

Ключові слова: *активи, фінансове регулювання діяльності підприємств.*

В сучасних умовах розвитку економіки України успішне функціонування підприємств та зростання ринкової вартості їх активів обумовлюються дієвістю механізмів фінансового регулювання. Його ефективність можлива за умови наявності адаптованих до потреб ринку методів регулювання, як на рівні суб'єктів господарювання так і на рівні держави. Значною мірою це стосується активів підприємств.

Розвитку теорії та практики управління активами присвячені праці М.Д. Білик, І.О. Бланка, С.Ф. Голова, А.М. Карбовника, В.П. Савчука, О.О. Терещенко, Н.М. Ушакової, В.В. Бочарова та ін. Разом з тим,